

תת"ע 15003/08/22 - חן אביטן נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום לתעבורה במחוז תל-אביב (בת-ים)

תת"ע 15003-08-22 מדינת ישראל נ' אביטן
תיק חיצוני: 21124802873

כבוד השופט שי שלהבת	בפני
חן אביטן	מבקש
	נגד
מדינת ישראל	משיבה

החלטה

מונחת לפני בקשת נאשם ("המבקש") לפסיקת הוצאות, אליה מתנגדת המשיבה

רקע עובדתי וטענות הצדדים

כנגד המבקש הוגש כתב אישום לפיו בעת נהיגתו ברכב, התקרב למעבר חציה ולא נתן זכות קדימה להולך רגל שעמד על המדרכה וניכרה כוונתו לחצות את הכביש. זאת בניגוד להוראות תקנה 67(א1) לתקנות התעבורה, תשכ"א - 1961. העבירה שיוחסה למבקש אינה טומנת בחובה נקודות.

ביום 21.9.22, התקיים דיון הקראה בתיק במסגרתו העלה הנאשם טענות שסווגו על ידו כמקדמיות. ככלל, טענתו המרכזית של המבקש הייתה שהדו"ח אשר הוכן על ידי השוטרת הרלוונטית אינו מפורט באופן שאינו מאפשר מתן מענה הולם. לשאלת המותב, ציין המבקש כי אין לו התנגדות לכך שהמותב ימשיך לדון בתיק גם במידה וייחשף לחומר ראיות כתוצאה מתגובת המשיבה לטענותיו.

לבקשת המשיבה, אפשרתי לה שהות בת 45 ימים למתן תגובתה.

ביום 1.11.22, הודיעה המשיבה על חזרתה מאישום ועל ביטול הדו"ח.

הודעת המשיבה הועברה על ידי לתגובת המבקש אשר ביקש בתגובתו פסיקת הוצאות לטובתו. בתגובתה הכתובה התנגדה המשיבה לבקשה ונקבע מועד לדיון בבקשה. ביום 3.1.23, אליו נקבע הדיון, נאלץ המותב להיעדר מבית המשפט וסגן הנשיא, כבוד השופט נהרי קבע בהסכמת הצדדים כי ההחלטה בבקשה תימסר במערכת נט המשפט. במועד האמור, ביקש המבקש, כהצעת בית המשפט, להעביר את השלמת טיעוניו בכתב.

ביום 10.11.23, הגיש המבקש בקשה כתובה לקבלת הוצאות. ביום 19.1.23, עשתה כן המשיבה, תוך צירוף חומר הראיות בתיק, הכולל דו"ח מסוג ברירת משפט ודיסק המכיל שני סרטוני מצלמת הגוף של אוכפת העבירה לכאורה. יצוין כי גם המבקש צירף לבקשתו את סרטוני הגוף האמורים.

בעתירתו להוצאות, הצביע המבקש על הוראות סעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין") לפיהן רשאי בית המשפט לפסוק לנאשם הוצאות במקרה בו התרשם שלא היה יסוד לאשמה או שראה כי קיימות נסיבות אחרות המצדיקות זאת. לעניין סוגיית היסוד לאשמה, טען המבקש כי לשון הדו"ח שהוכן על ידי השוטרת מעלה סתירה פנימית, התיאור בדו"ח לוקה בחוסרים ואי התייחסות המשיבה בתגובתה לבקשה לראיות שהיו ברשותה ולאופן בו עשויות אלו להביא להרשעה, אומרות דרשני על עצם קיום הראיות. לעניין הנסיבות האחרות, העלה המבקש טענות בנוגע להתנהלות השוטרת נותנת הדו"ח, סבר כי פסיקת הוצאות תסייע להרתעת משטרת ישראל משימוש בסמכותה ללא בירור מקדים והעלה את הנטל הכלכלי שנגרם לו מניהול ההליך.

המשיבה, הפנתה בתגובתה לפירוט הנסיבות שנרשמו בדו"ח השוטרת המקימות "יסוד לאשמה" מעבר לנדרש. כן טענה שטענותיו של המבקש בבית המשפט לא היו טענות מקדמיות ובדיון זה העלה המבקש לראשונה טיעונים לגופו של עניין, כי חזרה מאישום בהזדמנות הראשונה תוך עדכון המבקש ללא צורך בהתייבבותו לישיבה נוספת וכי הדיונים בתיק ובכלל זה הישיבה הנוספת בקשר לבקשת ההוצאות, נערכו ביוזמתו של המבקש.

דין והחלטה

הסעיף הרלוונטי לבקשה הנו סעיף 80 לחוק העונשין הקובע:

(א) משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 בסכום שייראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור.

(ב) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, סכומי מקסימום להוצאות ולפיצויים האמורים.

(ג) החלטת בית המשפט לפי סעיף זה ניתנת לערעור כפסק דין בפלילים.

בית המשפט העליון נדרש לאחרונה לסעיף האמור במסגרת **עפ 1986/22 יהונתן רבינוביץ' נ' מדינת ישראל - תביעות עיריית תל אביב** (פורסם בנבו 15.11.2022) (להלן: "עניין רבינוביץ'") במסגרתו נאמרו הדברים הבאים:

"...הזכות המוענקת מכוח סעיף החוק דלעיל הינה זכות יחסית, והיעתרות לבקשה מכוח סעיף 80 לחוק נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט (ע"פ 1325/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 לפסק דינה של השופטת ע' ברון [פורסם בנבו] (19.1.2020) (להלן: עניין פלוני)). בהכרעו האם להיעתר לבקשה מכוח סעיף זה, שומה על בית המשפט לאזן בין

הנזק שנגרם לנאשם מקיום ההליך הפלילי בעניינו, לבין האינטרס הציבורי באכיפת החוק והחשש מהרתעת יתר של המדינה מניהול הליכים פליליים (שם)."

סעיף 80 כולל כאמור שתי עילות בעטין רשאי בית המשפט להיעתר לבקשת הטלת הוצאות ופיצוי. האחת, ש"ראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה" והשניה "שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת".

העדר יסוד לאשמה

ביחס לעילה הראשונה, מציין בית המשפט העליון בעניין רבינוביץ כי "לשם עמידה בנטל זה נדרש הטוען להראות כי כתב האישום הוגש ללא בסיס, כלומר בשל זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה או אי-סבירות מהותית ובולטת".

עיון בחומר ראיות התביעה שהוצג לי, מלמד כי בתיאור נסיבות המקרה במסגרת "הודעת תשלום קנס" שנרשמה לחובתו של המבקש, צוינה העבירה הנטענת, מיקומה של הולכת הרגל וכיוון חצייתה הצפוי. בדו"ח צוין כי על פי הבדיקה שנערכה, לא זכאי המבקש לרישום אזהרה. כן הוסף "כי הראות ברורה, אור יום וקשר עין רציף עד לעצירה" (ההדגשה במקור - ש.ש.). בדברי הנהג מצוין "לא ראיתי הולכי רגל אחרת הייתי עוצר אני רגיש לנושא הזה".

מסרטון מצלמת הגוף של השוטרת, עולה כי האחרונה הסבירה למבקש מדוע לא ניתן להספק באזהרה והקריאה לו את הדברים שרשמה בתגובתו. כן עולה שהמבקש מציין כי לא ראה את הולכת הרגל.

דומני כי מהאמור לעיל, לא ניתן לומר שלמשיבה (בין אם השוטרת בשטח ואם בין אם התובע אשר חתם על כתב האישום) לא היה יסוד לאשמה. הדו"ח שהוכן על ידי השוטרת מפורט ומצוין בו שנשמר עם המבקש קשר עין רציף. בסרטון מצלמת הגוף, לא נשמעת הכחשה ספונטנית של המבקש, אלא ציון העובדה שלא ראה הולך רגל ולא מועלות טענות כנגד האמור בדו"ח.

בנסיבות אלו, לא ניתן לומר להבנתי כי נסיבות כתב האישום עומדות בקריטריונים שנקבעו בעניין רבינוביץ. ודוק, העובדה שהמשיבה חזרה בה מהאישום, כמו גם זיכוי של המבקש במקרה בו היה מתנהל הליך בעניינו, אינם מעידים בהכרח על העדר יסוד לאשמתו. דומני שניתן להקיש לעניין זה מהשוני שבין עוצמת הראיות לכאורה הנדרשות לצורך הליכי ביניים בפלילים לעוצמת הראיות, מעבר לכל ספק סביר הנדרשת לצורכי הרשעה.

נסיבות אחרות

בעניין רבינוביץ נאמר כי: "בפסיקה הוטעם כי את ה-"נסיבות אחרות המצדיקות" פסיקת פיצויים או הוצאות משפט מכוח סעיף 80 לחוק, ניתן לחלק לשלוש קטגוריות: נסיבות הנוגעות לאופן ניהולו של ההליך המשפטי עצמו, כגון משכו של ההליך המשפטי ואורך תקופת המעצר; נסיבות הקשורות לטיב זיכוי של הנאשם; ולנסיבות האישיות של הנאשם"

במסגרת **עפ 5851/19 מדינת ישראל נ' אהוד אברג'ל** (פורסם בנבו 2.2.2020) נפסק כי

"לצד קטגוריות אלו התפתחו בפסיקה מבחני משנה, וביניהם: התנהלות המשטרה והתביעה (למשל, האם התנהלו

באופן זדוני או רשלני; התנהגות הנאשם בחקירתו או במהלך משפט (למשל, האם הנאשם שיקר או שמר על זכות השתיקה); סוג העבירה וחומרתה והעונש לו הנאשם היה צפוי אלמלא זוכה (ע"פ 1442/12 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 6 לפסק דינו של השופט י' עמית (26.2.2013); עניין מור, פסקה 13).

הרחבה ביחס לתוכן שנוצק לשלוש המבחנים העיקריים ניתן למצוא בעפ 853/19 מרדכי (מורדי) מור נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו 7.11.2019).

"אופן ניהולו של ההליך המשפטי - בהקשר זה, נבחנות שאלות הנסבות, למשל על משכו של ההליך המשפטי ואורך תקופת המעצר (ראו למשל: עניין ע"פ 1986/11, בפסקה 10).

אופי וטיב הזיכוי - כאן יש רלוונטיות לשאלה האם הזיכוי הוא "פוזיטיבי", קרי שנעשה תוך קביעה שהנאשם לא ביצע את העבירה שיוחסה לו, האם הזיכוי הוא מחמת הספק, או האם הזיכוי נעשה מטעמים פרוצדורליים שאינם מבוססים על בירור ראיתי, כתוצאה למשל ממוות או היעלמות של עדי מפתח, או מהתיישנות (ראו: עניין דבש, בעמ' 98; עניין שיבלי, בפסקה י"ג).

נסיבות אישיות - כאן נבחנות נסיבות החיצוניות למשפט עצמו, כגון פגיעה בבריאותו, בשמו הטוב או במשפחתו של הנאשם (ראו: ע"פ 11024/02 מנצור נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(1) 436, 448 (2003) (להלן: עניין מנצור); עניין כהן, בפסקה 13).

ביישום האמור לעניינו בכל הנוגע לניהול ההליך המשפטי, הרי שההליך בבית משפט זה כלל דיון אחד לבירור האשמה, במסגרתו העלה המבקש השגות ביחס לכתב האישום ולבקשת המשיבה ניתנה לה תקופה בת 45 יום להגיש את תגובה בכתב. לאחר מעט למעלה מ- 30 יום, הודיעה התביעה לבית המשפט על חזרתה מכתב האישום וביטול הדו"ח. ההתדיינות שנוהלה בתיק לאחר מכן הוקדשה כולה לנושא בקשת המבקש לפסיקת הוצאות.

דומני שבמקרה זה לא ניתן לומר כי ההליך המשפטי התארך יתר על המידה. המשיבה התייחסה להבנתי לטענות המבקש בהזדמנות הראשונה בה הועלו וחזרה בה מן האישום עוד בטרם התקופה שהתבקשה לכך.

בכל הנוגע לאופן הזיכוי, הרי שההליך הסתיים כאמור בחזרת התביעה מכתב האישום לאחר קיומו של דיון הקראה אחד. במסגרת עפ 5928/19 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 5.10.2021) ("עניין פלוני") נאמרו הדברים הבאים: "מצב הדברים הרגיל שבו נפסק פיצוי לטובת נאשם, הוא כאשר הנאשם עומד על חפותו ומבקש מגורמי החקירה כי גרסתו תתקבל בעיניהם ללא הועיל, ורק לאחר מעשה בית המשפט מאמץ את גרסתו. לא כך היו פני הדברים במקרה זה כאמור, בו גרסתו של המערער אומצה על ידי גורמי החקירה והתביעה, וכעת הוא מלין על כך."

דומני שאף אם לא ניתן הסבר מפורט לסיבת חזרת המשיבה מהאישום במסגרת הודעתה, הרי שיש ליישם את האמור בעניין פלוני גם על נסיבות המקרה שבפני. לעניין זה יצוין כי ניתן לראות את הודעתה של המשיבה כאימוץ גרסתו של המבקש מכללא.

בכל הנוגע לנסיבות אישיות של המבקש, הרי שאין ספק שלמבקש נגרמה לכל הפחות טרחה בשל ההליך שנוהל.

דומני שאת גישת בית המשפט העליון בנוגע לרכיב "הנסיבות האישיות" ניתן לאפיין באמור במסגרת **עפ 6137/05 רובין שלומוב נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 8.1.07) "נסיבות אלה כוללות את השפעת ההליך על המבקש הספציפי. למשל: הפגיעה בבריאות ובתא המשפחתי שלו ובנזק הכלכלי שנגרם לו. ההתחשבות בנסיבות הללו נובעת ממידת הרחמים אשר שוכנת לפניו משורת הדין."

עיון בפסיקת בית המשפט העליון מלמד כי התחשבות בנסיבות אישיות נערכת במשורה, בעיקר במקרים של הליכים שהתמשכו ונאשמים ששהו במעצר ובסופו של ההליך לא הורשעו.

יחס בית המשפט העליון לסוגיית הנסיבות האישיות בפרט ולסוגיית והחזר הוצאות משפט במקרה של עבירות תעבורה בכלל, בא לידי ביטוי במסגרת **רעפ 7452/13 נפתלי פלס נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 13.1.2015) "המבקש הואשם בעבירת תעבורה, מהסוג שאיננו נושא עמו סטיגמה פלילית, וההליכים שנוהלו לא גררו פגיעה ממשית בזכויותיו של המבקש (עניין בן ארויה, בעמ' 719), מה גם שזיכויו של המבקש לא התבסס על ממצאים פוזיטיביים בדבר העדר אשמה. המבקש זוכה, בסופו של יום, מסיבה "טכנית" בלבד, וכלל הנסיבות במכלול אינן מצדיקות פיצוי המבקש או שיפוי (עניין בן ארויה, בעמ' 718-719)."

לדברים אלו ניתן להוסיף את קביעת בית המשפט העליון בכל הנוגע לאינטרס הציבורי הקיים בהעמדה לדין בעבירות תעבורה במסגרת **רעפ 4121/09 עו"ד רותם שגיא נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 2.3.2011) "דומה כי המקרה דן הוא אחד מאותם מקרים בהם עבירת התעבורה בה הואשם המבקש נתפסת כקלת ערך באופן יחסי, ואינה גוררת עימה, בדרך כלל, פגיעה חמורה בזכויותיו. כמו כן, אף הפגיעה בקניינו של המבקש לצורך ניהול הגנתו אינה משמעותית, בשום לב שהמבקש הינו עורך דין במקצועו. מאידך, הטענה כי הטלת פיצוי במקרה דן עלולה לפגוע באינטרס הציבורי בתפקוד רשויות התביעה ובהתנהלותן העתידית, אינה טענה בעלמא, ויש לה בסיס, בשום לב לאופיין הייחודי של עבירות התעבורה. בהשאלה ממבחני האיזון בגדרי עקרון המידתיות, ניתן לשאול האם היחס בין התועלת הצומחת מפיצוי המבקש במקרה דן לבין הנזק האפשרי לאינטרס הציבורי הוא מידתי? לטעמי מתן פיצוי במקרה דן, על נסיבותיו המיוחדות, ואופי העבירה נשוא כתב האישום, אינו עומד ביחס ראוי לנזק שעלול להיגרם לאינטרס הציבורי."

בישום כל האמור למקרינו, דומני שעל אף הטירחה שנגרמה למבקש כתוצאה מניהול ההליך, הרי שלא התקיימו נסיבות אישיות המצדיקות מתן פיצוי, בייחוד לאור הרצון שלא לרפות את ידי רשויות התביעה במקרים שאינם מקרים מובהקים לזיכוי.

לאור כל האמור לעיל, החלטתי לדחות את הבקשה לקבלת הוצאות משפט בגין ההליך שהתנהל בעניינו של המבקש.

מזכירות - נא להעביר עותק מההחלטה למבקש.

זכות ערעור כדין

ניתנה היום, כ"ח שבט תשפ"ג, 19 פברואר 2023, בהעדר
הצדדים.